

Čas lip

Vždycky na začátku prázdnin jsem se vracel k tábořským lipám v klokotské aleji. Obnažené kořeny byly obaleny houfy ruměnice pospolné, toho broučka, kterému Ferda mravenec říkal zkrátka ploštice. V červených ornátech se vinuly k sobě a přísáty prožívaly rajské chvíle spojení, kterému občas žehnala kněžice páskovaná. Samozřejmě také liturgicky vybarvena do červena.

Odsopda, ze sadů, jsem pod lipami stoupal kajícnickou cestou značně nedobrovolně. To nebylo pro mne. Pro dítě byla cesta příliš strmá. Kajícník stoupal k panně Marii Klokotské možná dobrovolněji. Ovšem, kdo ví. Náznak schodů pro kolena modlitebníků byl ještě v kraji cesty znát. Zastavení křížové cesty ale oslepla. Pak je někdo normalizačně dorazil emailovou polychromií. Dolů jsem ale běhal jako o závod. Skokem z kamene na kámen pod korunami silně vonících stromů jsem prchal k babičce v naději, že tam budu dřív než strejdovo auto objíždějící město. Babička s dědečkem bydleli v Domě u Lípy ve Filipovské ulici na rohu náměstí Mikuláše z Husi plného lip.

Od těch dětských let vždycky čekám, až přijde čas lip. Zbožně chodím pod korunami kdekoli v jinde, kam mne život zrovna zavál. Zavoněly, přišel čas lip.

Je v Bibli nejedna kapitola, která vede otevřenou debatu o různých úrovních našeho bytí. Ostatně, na tom rozpoznání své úrovně velmi záleží. Kam zvedat oči, k čemu hledět napřímo a na co zhlížet z vrchu. Moderně by někdo řekl že je to Level management a v obchodě level marketing. Jan Křtitel, Ježíšův bratranec si našel místo rychle. Prohlásil na vrcholu své kariéry: „On musí růst, já však se menšit. Kdo přichází shůry, je nade všechny. Kdo pochází ze země, náleží zemi a mluví o pozemských věcech. Kdo přichází z nebe, je nade všechny.“ (Janovo evangelium 3:30n) Měl to docela srovnané, že?

Když určujeme horizonty a usuzujeme, zda mířit výš a nebo níž, čteme třeba taky začátek Izajášova prorokování ve druhé kapitole té knihy z Bible. Já se té kapitole budu postupně věnovat. Kdekdo tehdy na pahorcích uctíval nějakou moc božstva tak, jak tomu božstvu rozuměl a jak mu to předali otcové. Nemusel to být chrámeček, kaplička, stačil strom. A čím silnější a starší, tím lépe. Běžné uctívání na horách, které se pokusil vymýtit později judský král Jósijáš, přetrvalo až dodnes. Jen zvedněte oči v Mikulově, v tábořských Klokotech či v Sušici, nebo v Olomouci a jinde... A je a bude tu mezi těmi pahorky nesrovnatelný rozdíl. Izajáš říká prorocky o Jeruzalému: „Sijón bude nejvyšší, bude se vyvyšovat nad všechna návrší...“

Hora Sijón si užívá exkluzivitu, výjimečnost. Dnes tak potvrzovanou politickým Izraelem. Izajáš se dívá nahoru se slovy „Hora Hospodinova domu se bude tyčit nad vrcholy hor, bude povznesena nad pahorky...“ (2:2a) Ale zároveň zůstává hora Hospodinova inkluzivní, otevřená a vše zahrnující. Což se dnešní politice vymyká. Čtuli dále tu biblickou knihu, Izajáš říká stejným dechem: „A budou k ní, k té hoře Sijón, proudit všechny pronárody. Mnohé národy půjdou a budou se pobízet: „Pojďte, vystupme na horu Hospodinovu, do domu Boha Jákobova. Bude nás učit svým cestám a my po jeho stezkách budeme chodit.“ Já mám dojem, že to přesně popisuje hlad dnešní společnosti. Potřebuje odborné, kvalitní, důvěryhodně pevné vztahy a zároveň potřebuje pochopení, svobodu a důvěru. Nesnáší fízlování, nedůvěru a podezírání.

Přesně tak, nikdo nebude shora, z hory Sijón dolů diktovat. Zákonitosti rozumného života budou všichni rádi odzírat. Jak to říká Izajáš: „Ze Sijónu vyjde zákon, slovo Hospodinovo z Jeruzaléma. On bude soudit pronárody (soudit mezi národy), on ztrestá národy mnohé (rovnat spory mezi národy). Hospodin vždycky chtěl být diplomatickým vyjednavcem dobré a ke všem stranám uctivé váhy. To, co nedovede nikdo, ale o čem plácá každý politický mesiáš, když vykrádá slova prorokovi a slibuje internacionální mír. Já to slýchal od bolševiků, dnes to říkají i jiní: „I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji.“ (2:2a-4) Tak to cituji z biblického textu. To je moc rodičovského příkladu, který dá sílu dětem laskavě vyjednávat, ptát se a naslouchat. To je moc dobré politiky, která na rozdíl od pogramotných pasáků získává důvěru.

Konec idylky. Izajáš se obrací k Hospodinu ve vědomí, že jsme se přecenili. Myslíme si, že my jsme ti mesiášové Evropy, nám by měli všichni naslouchat a - platit. Roztočili jsme kolotoč moc rychle a on najednou neje zastavit až se sedačka utrhne a ulétne daleko do kraje. Izajáš tak vidí i

svůj vlastní lid staletí před Kristem (citují): „Odmrští jsi svůj lid, Jákobův dům, protože jsou plni východního pohanství, věští z mraků jako Pelištejci, s dětmi cizáků si podávají ruce.“ (2:6) Dělalí nechutnou politiku, lezou bídákům do řiti. Ale mínění o sobě mají nebeská. Nedívají se na horu Sijón, ale řekli si, že budou snímat oblaka. Hledí výš s pocitem větší dokonalosti. Jsou přesvědčeni, že mají na víc, než na nějaké hory. A tak Izajáš pokračuje v charakteristice svých vlastních lidí: „Země je plná stříbra a zlata, jeho poklady jsou nepřeberné, jeho země je plná koní a jeho vozům není konce.“ ale také: „Jeho země je plná bůžků, klanějí se dílu svých rukou, tomu, co vyrobili svými prsty.“ Jdou pod svou úroveň, pod svůj obraz. „Člověk se hrbí, muž se ponižuje, a ty jim nepromineš.“ Rozumějte, Izajáš říká: „A ty jim, Hospodine, nepromíjej, nezvedej je. Ještě ne! Nebylo by to dobře.“

Člověk musí sám chtít najít pravdu. Musí jít ještě níž, musí mu dojít, že svoje kosmické ambice přecenil. Poslouchejte, Izajáš zase mluví k lidem: „Zalez do skal, schovej se v prachu ze strachu před Hospodinem, před jeho velebnou důstojností! Ponížen bude zpupný pohled člověka, sehnuta bude lidská povýšenost; v onen den bude vyvýšen jedině Hospodin.“ (2:10-11)

Tohle ještě nedochází každému, proto je brzo pozdvihovat pohled: „Neboť den Hospodina zástupů přijde na každou pýchu a povýšenost, na všechno, co se povznáší – to bude sníženo – Dojde na všechny cedry Libanónu, (37:24 a Ezechiel 17:22) vysoké a vznosné, na všechny bášanské duby (Amos 2:9), na všechny lípy... Také „Na všechny vysoké hory a na všechny pahorky vyvýšené, na každou vypínající se věž a na každou strmou hradbu, na všechny zámořské lodě i na veškerou okázalost.“ (2:12-16) Na všechny dojde!

„Sehnuta bude zpupnost člověka, ponížena bude lidská povýšenost, v onen den bude vyvýšen jedině Hospodin. 18 Bůžkové nadobro vymizejí. 19 Lidé zalezou do jeskyň v skalách a do škvír v prachu země ze strachu před Hospodinem, před jeho velebnou důstojností, až povstane, aby nahnal zemi strach. 20 V onen den člověk předhodí potkanům a netopýrům své bůžky stříbrné i bůžky zlaté, které mu vyrobili, aby se jim klaněl. 21 Zalezou do skalních rozsedlin a do strží ve skaliskách ze strachu před Hospodinem, před jeho velebnou důstojností, až povstane, aby nahnal zemi strach.“ Jak to čtu, tak je to už potřetí, co člověk zalézá do děr v hrůze ze sebe samého, z Hospodina a všech důsledků vlastního jednání. Nakonec prorok vykřikne: „Přestaňte už s člověkem, který nemá než dech svého chřipí. Jakoupak má cenu?“ (2:18-22)

To jsou silná slova. Po nich by mělo být na chvíli úplné ticho. A až pak se má říci s Kristem Pánem, že „Kdo se ponižuje, toho Pán Bůh rád zvedá a povyšuje.“ jak je v evangeliu na jiném místě Bible. A se žalmistou si člověk říká se zakloněnou hlavou a v údivu: „Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš?“

Přišel čas lip. Zvedněte se mnou oči a přivoňte a srovnejte si horizont. Velmi na tom záleží.